

dr Piotr Bolibok

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

dr hab. Jan Koleśnik, prof. SGH

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Jubileusz Komitetu Nauk o Finansach Polskiej Akademii Nauk

W marcu br. obchodziliśmy 10-lecie powstania Komitetu Nauk o Finansach Polskiej Akademii Nauk. Jubileusz ten jest znakomitą okazją, aby podsumować rolę, którą przez ostatnią dekadę odgrywał Komitet w kształtowaniu polskiej nauki w zakresie finansów, oraz przypomnieć jego osiągnięcia. Warto zauważyć, że już samo powołanie Komitetu było niewątpliwym sukcesem całego polskiego środowiska naukowego zajmującego się szeroko rozumianymi finansami. Ojcem tego sukcesu był prof. Andrzej Gospodarowicz, kierownik Katedry Bankowości w Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu (od 2008 r. Uniwersytet Ekonomiczny) i prorektor ds. nauki tej uczelni, który w 2006 r., w trakcie ogólnopolskiej konferencji katedr finansów w Lublinie, zaproponował, aby podjąć działania zmierzające do utworzenia Komitetu Naukowego PAN z zakresu finansów.

Po wielu miesiącach starań prof. Gospodarowicza, 20 marca 2007 r. sprawa powołania Komitetu stanęła na posiedzeniu Prezydium PAN. Wtedy też została podjęta Uchwała nr 5/2007 w sprawie utworzenia Komitetu Nauk o Finansach PAN, współpracującego z Wydziałem I PAN. W Uchwale zapisano, że tworzy się Komitet „obejmujący swoim zakresem badania i studia w zakresie nauk o finansach, opracowanie standardów i opiniowanie programów nauczania, opracowanie ekspertyz i opinii naukowych, doradztwo w zakresie finansów oraz prowadzenie działalności wydawniczej i szerzenie wiedzy o finansach”. 9 lipca 2007 r. w PKiN w Warszawie odbyło się pierwsze posiedzenie plenarne Komitetu Nauk o Finansach, podczas którego na przewodniczącego wybrano jednogłośnie prof. Gospodarowicza. Członkami Komitetu zostali przedstawiciele wszystkich najważniejszych ośrodków akademickich zajmujących się finansami: Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Uniwersytetu Ekonomicznego w Kra-

kowe, Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Uniwersytetu Szczecińskiego. Obecnie w skład Komitetu wchodzi także reprezentanci Akademii Leona Koźmińskiego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz Uniwersytetu Warszawskiego. Od listopada 2015 r. przewodniczącą Komitetu jest prof. Małgorzata Zaleska (SGH), a w lutym 2016 r. w uznaniu zasług i dorobku Komitet jednogłośnie powołał prof. Andrzeja Gospodarowicza (UE we Wrocławiu) na swojego honorowego przewodniczącego.

Jedną z najważniejszych decyzji Komitetu było utworzenie jego czasopisma pt. „Finanse”. Redaktorem naczelnym w 2007 r. została prof. Małgorzata Zaleska (SGH), a przewodniczącym Rady Programowej prof. Krzysztof Jajuga (UE we Wrocławiu). Na początku decyzją ministerstwa czasopismu przyznano 4 punkty, a następnie – 12. Od kwietnia 2016 r. funkcję redaktora naczelnego pełni prof. Marian Żukowski z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Periodyk ukazuje się zarówno w formie papierowej, jak i elektronicznej i jest indeksowane w bazach CEJSH, Indeks Copernicus, BazEkon, bazie publikacji Biblioteki Narodowej, Issuu oraz POL-Index.

Komitet prowadzi działalność wydawniczą, której rezultatem było wydanie serii podręczników z ważniejszych przedmiotów związanych z finansami. Dotychczas opublikowano następujące pozycje: *Bankowość* (red. M. Zaleska), *Matematyka finansowa* (K. Piasecki, W. Ronka-Chmielowiec), *Polityka pieniężna* (A. Sławiń-

ski), *Zarządzanie instytucjami kredytowymi* (red. A. Gospodarowicz, A. Nosowski), *Komparatystyka finansów* (S. Flejterski, J.K. Solarz). Ponadto Komitet objął patronatem serię poradników „Finanse osobiste dla niewtajemniczonych”, w której ramach wydano pierwszą pozycję z tego cyklu – *Bankowość bez tajemnic* (red. M. Zaleska).

Ważnym elementem prac Komitetu stały się posiedzenia – w ich trakcie swoje referaty naukowe wygłaszali młodzi pracownicy naukowi, którzy niedawno uzyskali stopień doktora habilitowanego lub mieli zaawansowane monografie habilitacyjne. Na szczególną uwagę zasługują sesje plenarne Komitetu organizowane od 2012 r. w trakcie konferencji katedr finansów. W czasie sesji ma miejsce wystąpienie przewodniczącego, w którym informuje on o działalności Komitetu w ostatnim roku, wręczana jest nagroda Komitetu za wybitne osiągnięcia naukowe w zakresie finansów, a także są prezentowane wyniki badań doktorów habilitowanych wskazanych przez Komitet, którzy uzyskali stopnie w ostatnim roku. Promowanie młodych pracowników nauki w dyscyplinie finansów jest jednym z głównych celów działania Komitetu.

Niekwestionowanym sukcesem Komitetu było powołanie dyscypliny finanse w ramach dziedziny nauki ekonomiczne. 20 maja 2010 r. pozytywną decyzję w tej kwestii na wniosek Komitetu podjęło Zgromadzenie Ogólne Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych. W ten sposób zostało zrealizowane jedno z najważniejszych zadań sformułowanych na początku działalności Komitetu. Obecnie w Polsce 20 jednostek naukowych (wydziałów szkół wyższych i insty-

tutów naukowych) ma uprawnienia do nadawania stopnia doktora w dyscyplinie finanse, a 9 jednostek – do nadawania stopnia doktora habilitowanego.

W 2007 r. Komitet uchwalił, że co roku będzie ogłaszał konkursu o nagrodę za wybitne osiągnięcia naukowe w zakresie finansów. Konkurs jest kierowany do wszystkich osób zajmujących się problematyką szeroko rozumianych finansów. Nagroda może zostać przyznana za osiągnięcia indywidualne i zespołowe.

Prace ocenia jury powoływane przez Komitet – obecnie jego przewodniczącym jest prof. Jerzy Węclawski (UMCS), a członkami prof. Leszek Dziawgo (UMK) i prof. Jerzy Nowakowski (SGH). Najważniejszymi kryteriami oceny prac zgłaszanych do konkursu są: wkład w rozwój finansów, oryginalność tematyki badawczej i metodyki badań, przydatność osiągniętych rezultatów dla praktyki gospodarczej.

Na zebraniu plenarnym w grudniu 2008 r., oceniając aktywność pracowników naukowych zajmujących się finansami, stwierdzono, że w zeszytach naukowych poszczególnych uczelni ekonomicznych ukazują się prawie wyłącznie artykuły ich własnych pracowników naukowych. Komitet uznał, że ten stan powinien ulec zmianie, i upoważnił przewodniczącego, aby zwrócił się do rektorów o rozpatrzenie możliwości rozszerzenia formuły zeszytów naukowych tak, aby dopuszczalne było publikowanie artykułów z innych uczelni ekonomicznych. Rektorzy pozytywnie rozpatrzyli ten postulat i w związku z tym 30 czerwca 2009 r. zawarli porozumienie w sprawie wspólnego bezpłatnego publikowania artykułów w zeszytach naukowych wydawanych w publicznych uczelniach ekonomicznych.

Wobec wprowadzania w szkołach wyższych Krajowych Ram Kwalifikacji Komitet powołał Komisję ds. Krajowych Ram Kwalifikacji pod przewodnictwem prof. Krzysztofa Jajugi (UE we Wrocławiu), która opracowała koncepcję wdrażania tych ram na studiach z zakresu finansów. Dokument przygotowany w tej sprawie został rozpatrzony na posiedzeniu Komitetu, a następnie przesłany prof. Zbigniewowi Marciniakowi, podsekretarzowi stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, który odpowiadał za wprowadzanie ram w Polsce. Propozycje Komisji w postaci szczegółowych ram kwalifikacji dla kierunków związanych z finansami rozpatrywano na posiedzeniach plenarnych i po ich przyjęciu kierowano do Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. Po zatwierdzeniu przez Radę znalazły się na stronach internetowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

W każdym roku działalności Komitet podejmował decyzje, aby objąć patronatem około 10 konferencji. Systematycznie patronował konferencjom katedr finansów, głównie uczelni ekonomicznych i wydziałów ekonomicznych uczelni

państwowych. Na czele komitetów organizacyjnych konferencji stali z reguły członkowie Komitetu.

Do ważnych zadań statutowych Komitetu należy dbanie o poziom dydaktyki w zakresie finansów w szkołach wyższych. W związku z tym był on organizatorem trzech konferencji dydaktycznych pt. „Dydaktyka finansów na kierunku finanse i rachunkowość”. Pierwsza z nich odbyła się w czerwcu 2009 r. w Kudowie-Zdroju, kolejna w czerwcu 2010 r. w Nałęczowie, ostatnia zaś w czerwcu 2011 r. we Wrocławiu. W czerwcu 2012 r. oraz w czerwcu 2013 r. Komitet był wraz z Uniwersytetem Ekonomicznym we Wrocławiu współorganizatorem konferencji dydaktycznej pt. „Dydaktyka finansów w szkołach wyższych”.

Jubileusz 10-lecia Komitetu został uczczony konferencją naukową przygotowaną wspólnie z Polską Izbą Ubezpieczeń, która odbyła się 9 marca br. w Warszawie. Wzięło w niej udział ponad 50 osób – przedstawiciele nauki w dyscyplinie finanse z najważniejszych jednostek naukowych w naszym kraju, a także reprezentantów instytucji sieci bezpieczeństwa finansowego, administracji rządowej oraz świata biznesu (m.in. prof. Teresa Czerwińska – podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Elżbieta Wanat-Połeć – prezes Zarządu Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego). Przedmiotem dyskusji w pierwszym panelu było ryzyko systemowe w polskim sektorze finansowym, a uczestniczyli w niej Leszek Skiba – podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów, Zdzisław Sokal – prezes Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, prof. Jan Monkiewicz (Politechnika Warszawska) oraz prof. Małgorzata Zaleska (SGH), jako moderator. Debata koncentrowała się wokół skuteczności aktualnej architektury i regulacji nadzoru finansowego w Unii Europejskiej w zapobieganiu powstawaniu ryzyka

systemowego w państwach członkowskich oraz możliwych rozwiązań problemu *too big to fail*. Tematem drugiego panelu była rola ubezpieczeń w gospodarce narodowej. W panelu tym oprócz moderatora, którym był prof. Jacek Lisowski (UE w Poznaniu), wystąpili Andrzej Maciążek – wiceprezes Polskiej Izby Ubezpieczeń, oraz Paweł Pytel – wiceprezes Aviva TUnŻ SA. Dyskusja z aktywnym udziałem publiczności dotyczyła m.in. roli, którą zakłady ubezpieczeń odgrywają w rozwiniętych gospodarkach w procesach transformacji oszczędności w inwestycje infrastrukturalne, czynników determinujących zmiany zachodzące na rynku ubezpieczeniowym oraz problemu niedoboru oszczędności emerytalnych w Polsce z punktu widzenia pożądanej stopy zastąpienia na tle innych krajów europejskich.

Kolejne spotkanie Komitetu, podczas którego zostanie wręczona nagroda prezesa PAN za wybitne osiągnięcia naukowe z zakresu finansów, odbędzie się w trakcie dorocznej konferencji katedr finansów w Lublinie we wrześniu br.